

HALDEN
KOMMUNE

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2023 – 2034

Vedtatt i Kommunestyret 11.05.2023

Innhold

1.0 Bakgrunn for planen	3
1.1 Forholdet til FN's bærekraftsmål.	3
1.2 Formålet med planen	4
1.3 Planprosess og medvirkning	5
1.4 Definisjon av begreper	6
2. Ulike føringer i planen	8
2.1 Nasjonale føringer	8
2.2 Regionale føringer.....	9
2.3 Kommunale føringer.....	10
2.4 Resultatvurdering av forrige plan.	11
3. Visjon og satsingsområder	14
3.1 Idrett.....	16
3.2 Fysisk aktivitet og friluftsliv.....	17
3.3 Folkehelse	19
4.0 Idrett og fysisk aktivitet status og kartlegging	21
4.1 Idrett.....	21
4.2 Fysisk aktivitet og friluftsliv.....	24
4.2.1 Arenaer for fysisk aktivitet og friluftsliv	24
4.3 Aktivitetskartlegging:.....	26
4.3.1 Ungdata 2022 Halden kommune	27
4.3.2 Oppsummering av tall i rapporten.....	29
4.4 Anleggskartlegging:	29
4.4.1 Oppsummering.....	33
5. Vedlegg.....	33

1.0 Bakgrunn for planen

«Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2023 – 2034» er en rullering av gjeldende kommunedelplan for idrett og friluftsliv som ble vedtatt av Halden kommunestyre den 22.06.2016. Kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet følger plan- og bygningslovens føringer for utarbeidelsen av kommunedelplaner. I plan- og bygningsloven § 4.1 skal det utarbeides et planprogram som varsler oppstart og som danner grunnlag for planarbeidet. Planprogrammet ble vedtatt i Hovedutvalg for undervisning - oppvekst og kultur 17.02.2021.

Kommuneplanens samfunnsdel 2018 – 2050 ble vedtatt i Halden kommunestyre 01.11.2018. Denne gir føringer for kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet ved at den er styrende for satsinger og mål i for planperioden.

Det er et krav fra Kulturdepartementet at anlegg for idrett og fysisk aktivitet, som det skal søkes spillemidler til, er del av en kommunal plan som er politisk vedtatt.

Halden kommune følger opp nasjonale og regionale føringer for idrett og fysisk aktivitet i denne planen.

Fylkeskommunen har ansvaret for å fordele spillemidler på fylkesnivå.

«Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2023 – 2034» vil ikke utelukkende være en rullering av gjeldende kommunedelplan, den vil også ta inn noen nye momenter.

1.1 Forholdet til FN's bærekraftsmål.

Under vises de av FNs 17 bærekraftsmål som er mest relevante for kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet

Mål 3 God helse og livskvalitet er et av de meste relevante målene i denne sammenhengen. Planen skal bidra til god fysisk og psykisk helse hos innbyggerne, både gjennom organisert og egenorganisert aktivitet. Halden kommune skal tilrettelegge for et godt idretts- og friluftsliv i samarbeid med idrettsrådet og byens lag og foreninger.

Mål 10 Mindre ulikhet. Kommunen skal ha et mål om at alle skal kunne delta i idretts og friluftaktiviteter uavhengig av sosioøkonomisk status. Dette gjenspeiles i tiltakene i planen.

Mål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn er relevant i forhold til å sikre muligheter for friluftsliv og aktivitet i nærheten av der folk bor.

Mål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon

Kommunen skal oppmuntre til et friluftsliv som handler om opplevelser. Kommunen ønsker å legge vekt på bynært friluftsliv som ikke krever mye utstyr eller store anlegg.

Mål 17 Samarbeid for å nå målene

Det er nødvendig med samarbeid på flere nivåer for å nå bærekraftsmålene. Både statlige og regionale myndigheter er sentrale for å bidra med finansiering til anlegg. Lokale lag og foreninger bidrar både til anleggsbygging, vedlikehold av disse og til aktivitet.

1.2 Formålet med planen

Det er et mål at kommunedelplanen skal danne grunnlag for Halden kommune sin langsiktige planlegging innen områdene idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv. Planen skal videre hjelpe Halden kommune med å få oversikt over hvilke behov kommunen har når det kommer til anlegg og arealer til idrett og fysisk aktivitet, både kortsiktige og langsiktige. Det er en klar hensikt med planen at den skal fungere som et overordnet politisk styringsdokument, samtidig som den danner grunnlaget for det administrative arbeidet innen idrett og fysisk aktivitet.

Det er også et mål at planen skal bygge oppunder mål og strategier som er vedtatt i Samfunnsplanen 2018 – 2050. Samfunnsplanen har følgende mål:

- I Halden skal arbeid kunnskap og klima være viktigst, det gir også disse målene for planperioden.
- En attraktiv kommune basert på bærekraftig utvikling.
- En kommune det er godt å bo i – gode levekår, en trygg oppvekst for barna med mangfold og høy livskvalitet.

- Omstilling og innovative løsninger gir økt sysselsetting og etableringsattraktivitet.
- Utdanningsnivået skal heves og resultatene i skolen forbedres.

Denne planen vil spesielt berøre følgende mål i samfunnsplanen.

- En kommune det er godt å bo i – gode levekår, en trygg oppvekst for barna med mangfold og høy livskvalitet.

Et tydelig mål er at planen skal bidra til å tilrettelegge for at hele Haldens befolkning skal ha minst en mulighet til å utøve idrett eller fysisk aktivitet, herunder friluftsliv.

Det er ulike behov for idrettsanlegg og arenaer hvor Haldens befolkning kan være fysisk aktive. De som tilhører den organiserte idretten har egne anleggsbehov, mens de som foretrekker egenorganisert fysisk aktivitet trenger en annen tilrettelegging for å være aktive. Halden kommune ønsker å bidra til at alle har gode forutsetninger til å utøve idrett og være fysisk aktive ved å ha søkelys på anlegg og aktivitet innen følgende områder:

- Idrett
- Organisert aktivitet
- Egenorganisert aktivitet
- Hverdagsaktivitet
- Friluftsliv

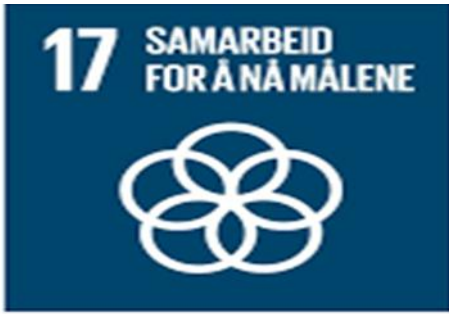
1.3 Planprosess og medvirkning

For å nå bærekraftsmål nr. 17 – samarbeid om å nå målene, har det i dette arbeidet vært viktig med samarbeid på tvers av kommunens avdelinger samt aktuelle eksterne instanser.

Planarbeidet har blitt ledet av avdeling for samfunnsutvikling med gode innspill og bidrag fra en tversektoriell arbeidsgruppe bestående av representanter fra kommunalavdeling teknisk ved plan og miljø, eiendomsavdelingen, vei og park og fra enhet kultur.

Det har blitt gjennomført flere medvirkningsmøter i arbeidet med planen. Halden Idrettsråd har representert sine medlemsklubber i møtene. Det har også vært medvirkning med ungdomsråd og friluftsansjasjoner. Det ble lagt ut en åpen spørreundersøkelse med åpne og relevante spørsmål tilknyttet planarbeidet på kommunens hjemmeside høsten 2021, hvor hele Haldens befolkning hadde mulighet til å delta. Egen invitasjon ble sendt til Halden idrettsråd for distribusjon til deres medlemmer. Svært mange benyttet seg av denne muligheten, og mange av svarene er tatt med videre i utformingen av planen. Medvirkningsprosessen i planarbeidet har tidvis vært krevende grunnet covid – 19 og restriksjoner i forbindelse med pandemien, men mange møter har blitt gjennomført digitalt. Samtidig håper vi at den digitale spørreundersøkelsen har vært en bra erstatning for åpne folkemøter.

1.4 Definisjon av begreper

Kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet belyser ulike deler av hvordan idrett og fysisk aktivitet utøves. Dette gjelder både i hvilke sammenhenger aktiviteten utføres og på hvilke arenaer. Ut fra det er det viktig å klargjøre noen sentrale begreper som brukes videre i planen. Definisjonene er hentet fra kulturdepartementets veileder «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet» og «Statlig idrettspolitik inn i en ny tid»:

Idrett: Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranse i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet: Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek som gir økt energiforbruk. Ulike former for fysisk aktivitet som planen omhandler er følgende:

- **Organisert aktivitet:** En aktivitet som ledes av noen. Det kan være gruppetimer på et treningssenter eller turgrupper ledet av en turlleder fra en friluftslivsorganisasjon. I

organisert aktivitet ligger det gjerne en grad av planlegging, tilrettelegging og gruppetilhørighet.

- **Egenorganisert aktivitet:** En aktivitet hvor individene selv står for planleggingen og gjennomføringen av aktiviteten. Egenorganisert aktivitet kan foregå på ulike arenaer, for eksempel i et idrettslag, på et treningssenter, i nærmiljøet eller ute i naturen.
- **Hverdagsaktivitet:** Med hverdagsaktivitet menes en aktivitet hvor aktiviteten i seg selv eller resultatet av aktiviteten ikke er målet. Det å gå eller sykle til jobb, eller drive med hagearbeid kan være eksempler på hverdagsaktivitet.
- **Friluftsliv:** Klima- og miljøverndepartementet definerer friluftsliv som opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.

Ulike typer anlegg for idrett og fysisk aktivitet:

- **Nærmiljøanlegg:** Med nærmiljøanlegg menes anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig som ligger i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Nærmiljøanlegg er kun utendørsanlegg. Anleggene skal være fritt allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for lokalbefolkningen ellers. Nærmiljøanlegg kan lokaliseres i tilknytning til et skoleanlegg eller idrettsanlegg, men skal ikke utformes for å dekke behovet for anlegg til den organiserte idretten.
- **Ordinære anlegg:** De tilskudsberettigede anlegg som kommer frem av Kulturdepartementets publikasjon V-0732 «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet». De ordinære tilskudsberettigede anleggstypene er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. De tekniske

krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

- **Interkommunale idrettsanlegg:** Det er større kostnadskrevende anlegg der to eller flere kommuner inngår en skriftlig avtale om eierskap, investering og drift. Det er Kulturdepartementet som kan gi et anlegg en interkommunal status.
- **Nasjonalanlegg:** Idrettsanlegg som tilfredsstiller tekniske og funksjonelle standardkrav for avvikling av relevante internasjonale mesterskap og konkurranser. Ordningen er meget begrenset, og det er Kulturdepartementet som etter uttalelsene fra Norges Idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité (NIF) gir et anlegg denne statusen.

2. Ulike føringer i planen

I kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet er det flere føringer som må tas hensyn til. I planarbeidet må kommunen blant annet ta hensyn til lover og forskrifter, stortingsmeldinger og andre planer. Under følger noen av de viktigste føringene som man må forholde seg til videre i planprosessen:

2.1 Nasjonale føringer

Meld. St. 26 (2011-2012) «Den norske idrettsmodellen». Kulturdepartementet har ansvaret for idrettspolitikken på statlig nivå, og «Den norske idrettsmodellen» har følgende visjon: Idrett og fysisk aktivitet for alle. Statens viktigste strategi for å få til dette er en økt satsing på anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Den viktigste målgruppen i statlig idrettspolitikken er barn og unge, men personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive er også prioriterte målgrupper. En ny idrettsmelding fra kulturdepartementet hadde oppstart i 2019 og er under arbeid. Den vil også legge føringer for kommunedelplanen hvis den blir klar mens planarbeidet pågår.

Meld. St. 18(2015-2016) «Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet». Klima- og miljødepartementet har ansvar for utformingen av politikk på friluftsområdet. Denne meldingen omfatter tiltak og føringer innenfor både motivering og rekruttering til friluftsliv, og innenfor forvaltning av områder for friluftsliv. Meldingen skal være et bidrag til å få enda flere til å drive med friluftsliv, og at flere opplever friluftsliv som en kilde til bedre helse og livskvalitet. Regjeringen ønsker å prioritere friluftsliv i nærmiljøet, slik at alle kan delta. Barn og unge er prioriterte målgrupper.

Friluftsloven (LOV 1957-06-28 nr.16). Friluftsloven definerer innmark og utmark og regulerer forholdet mellom grunneier og allmennheten, inkludert ferdsel på innmark og i utmark. Friluftsloven har bestemmelser om friluftsområder. Formålet med Friluftsloven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og å sikre allmennheten fri rett til ferdsel og opphold i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.

Sammen om aktive liv, 2020–2029. Våren 2020 la departementene fram en ny nasjonal handlingsplan for fysisk aktivitet. Regjeringen tar grep for å skape et mer aktivitetsvennlig samfunn. Regjeringen vil skape engasjement for økt fysisk aktivitet i hele befolkningen. De vil motivere alle som gjør samfunn og nærmiljøer mer aktivitetsvennlige, og alle som bidrar med ny teknologi, kunnskapsutvikling, innovasjon og framtidsrettede løsninger. Den statlige handlingsplanen har to definerte hovedmål:

Hovedmål 1:

Et mer aktivitetsvennlig samfunn der alle uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn gis mulighet til bevegelse og fysisk aktivitet.

Hovedmål 2:

Andelen i befolkningen som oppfyller helsemessige anbefalinger om fysisk aktivitet er økt med 10 prosentpoeng innen 2025 og 15 prosentpoeng innen 2030.

Andre aktuelle nasjonale føringer:

- Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (2014).
- Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2022 (rulleres årlig).
- Meld. St. 19 (2018-2019). «Folkehelsemeldinga – Gode liv i eit trygt samfunn». Helse – og omsorgsdepartementet.
- Meld. St. 10 (2018-2019). «Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfoldig». Kulturdepartementet.

2.2 Regionale føringer

Viken fylkeskommune skal skape og legge forholdene til rette for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv for alle innbyggere. En viktig forutsetning for dette er gode og riktige anlegg for fysisk aktivitet. Aktiviteten og prioriteringene for Viken vil ta utgangspunkt i gjeldende planer og handlingsplaner fra de sammenslåtte fylkene på området:

- Østfold i bevegelse (regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2018 – 2029).
- Aktivitetsløftet (regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016 – 2030).
- Strategi for idrett og friluftsliv i Buskerud.
- Aktiv i viken 2021 – 2022. Felles handlingsprogram for økt fysisk aktivitet for alle.

Aktiv i Viken 2021 – 2022 har et felles handlingsprogram som er inndelt i følgende fem innsatsområder:

- Aktiv hele livet.
- Varierte anlegg, områder og ferdselsområder.
- Prinsipper for lokalisering, areal og virkemiddelbruk.
- Kunnskap og innovasjon.
- Verdiskaping.

Aktiv i Viken 2021 – 2022 inneholder en veiviser for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering i Viken med følgende punkter:

1. Anlegg lokaliseres etter en behovs- og helhetsvurdering, i samarbeid mellom kommunen, organisasjoner og lokalmiljøet.

2. Nasjonale og regionale publikumsrettede anlegg lokaliseres ut fra en helhetsvurdering basert på anleggstype, tilknytning til idrettslag, kollektivknutepunkter og senterstruktur, i samarbeid mellom kommunen, organisasjoner og lokalmiljøet.
3. Aktivitetsområder skal alltid være vurdert tilrettelagt for flere ulike typer aktiviteter. Sambruk og samlokalisering med skoler og eksisterende anlegg skal alltid vurderes. Tilrettelegging bør være tilpasset landskap og natur.
4. Arealer for bevegelsesglede for barn og unge i nærmiljø og skoler prioriteres.
5. Tilstreb universelt utformede og godt tilrettelagte utendørs- og innendørs- områder og anlegg i og rundt byer og tettsteder.
6. Anlegg skal være miljøvennlige og energieffektive, samtidig som et godt innemiljø ivaretas.
7. Utvikle aktivitetsområder/-anlegg som oppleves som engasjerende og inviterende med lav terskel for deltakelse i trygge omgivelser.
8. Prioriter løsninger som gir korte gang- og sykkelavstander og effektiv samordning mellom miljøvennlige transportvalg, og tilstrebe at friluftslivsområder og utfartsområder med stor bruk har kollektivdekning samt parkeringsmuligheter for sykkel og bil. Det bør vurderes å benytte muligheten til å bygge forenklede gang- og sykkelveier.
9. Ivareta allemannsretten i utmark, samt sikre grønne strukturer med varierte naturkvaliteter og arealer egnet for naturopplevelser, idrett og fysisk aktivitet i byer og tettsteder.
10. Skilt og merk ferdselsårer for daglig fysisk aktivitet og aktiv forflytning i og mellom byer og tettsteder, samt til aktivitets- og friluftslivsområder.

2.3 Kommunale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel 2018 – 2050 gir føringer for kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet ved at den er styrende for satsinger og mål kommunen setter seg for planperioden. Kommunedelplaner som utarbeides av sektorene skal ta inn i seg samfunnsplanens satsinger og mål, som en overordnet føring. Samfunnsdelen gir også mål og strategier for arealdelen. Planens visjon er «Halden forberedt for omstilling», og hovedmålene for planperioden fram til 2050 er:

- I Halden skal arbeid, kunnskap og klima være viktigst, det gir også disse målene for planperioden.
- En attraktiv kommune basert på bærekraftig utvikling.
- En kommune det er godt å bo i – gode levekår, en trygg oppvekst for barna med mangfold og høy livskvalitet.
- Omstilling og innovative løsninger gir økt sysselsetting og etableringsaktivitet.
- Utdanningsnivået skal heves og resultatene i skolen forbedres.

Kommuneplanens arealdel 2011 – 2023 gir føringer for arealbruken. Tiltak som ønskes i kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet må tas inn i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplaner for å få rettsvirkning. Kommuneplanens arealdel er under revisjon.

Andre relevante kommunedelplaner:

- Kommunedelplan oppvekst 2020 – 2032.
- Kommunedelplan for klima og energi 2019 – 2030.

2.4 Resultatvurdering av forrige plan.

Kommunestyret i Halden vedtok 22.06.2016 «Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2016 – 2019». Planen hadde flere satsingsområder og belyste ulike utfordringer rundt idrett og friluftsliv i Halden. Ikke alle tiltakene har blitt gjennomført like godt, spesielt de områdene som omhandler drift og vedlikehold av idrettsanlegg. Dette kan begrunnes med manglende ressurser til å utføre disse oppgavene. Det har også vært en stor utvikling på byggingen av anlegg for idrett og fysisk aktivitet i Halden, noe som krever mer drift og vedlikehold av anleggene.

Planen har belyst ulike behov for anlegg, og mange av disse har blitt realisert i perioden 2016 – 2019. Anleggene kunne ikke blitt gjennomført uten spillemiddeltildelinger og i planperioden har anlegg i Halden kommune mottatt følgende spillemiddeltilskudd:

2016 – Ordinære anlegg: 3 042 000	Nærmiljøanlegg: 0	Totalt: 3 042 000
2017 - Ordinære anlegg: 5 350 000	Nærmiljøanlegg: 768 000	Totalt: 6 118 000
2018 – Ordinære anlegg: 5 855 000	Nærmiljøanlegg: 2 203 000	Totalt: 8 053 000
2019 – Ordinære anlegg: 4 850 000	Nærmiljøanlegg: 1 336 000	Totalt: 6 186 000

Anleggene er tildelt til Halden kommune, ulike idrettslag i Halden og til fylkeskommunen. Etablering av ulike idrettsanlegg til både idrett og fysisk aktivitet herunder friluftsliv er en vesentlig del av kommunens arbeid med idrett og fysisk aktivitet. I den sammenheng er det svært positivt å opplyse om at Halden kommune i perioden 2020 – 2022 har mottatt hele 24 256 000,- i spillemidler.

Følgende tall i et tiårsperspektiv illustrerer anleggssatsingen til Halden kommune, og den positive utviklingen for alle i Halden som vil drive med idrett og fysisk aktivitet. Dette er spillemiddeltilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet som Halden kommune har mottatt:

Halden kommunes idretts- og friluftspolitikk i Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2016 - 2019.

- *Kommunedelplanen for idrett og friluftsliv har som hovedmål å legge til rette for økt aktivitet blant barn og unge. Bruk av kommunale idrettsanlegg, skoler og lignende skal legges til rette for at barn og ungdom skal få tilbud om fysisk aktivitet i det nærmiljøet der de bor og der de oppholder seg.*
- Det har i planperioden blitt etablert og rehabilitert mange nærmiljøanlegg tilknyttet skoler i Halden. Disse legger til rette for økt aktivitet blant barn og unge i tillegg til at nærmiljøet kan bruke anleggene utenom skoletiden.
- ✓ Berg skole med 4 nærmiljøanlegg
  - ✓ Kongeveien skole med 4 nærmiljøanlegg og friplass
  - ✓ Gimle skole med 2 nærmiljøanlegg og Gimlejordet med 3 nærmiljøanlegg
  - ✓ Hjortsberg skole med 4 nærmiljøanlegg og sandhåndballbane etablert av Halden Håndballforening

- ✓ Rødsberg ungdomsskole med 1 nærmiljøanlegg
- ✓ Skateparken ved skolestadion har blitt utvidet

- *Halden kommune vil arbeide for et økt tilbud til uorganiserte barn og ungdom.*

→ Dette har blitt prioritert i planperioden ved å fokusere på å etablere flere nærmiljøanlegg som innbyr til ulike aktivitetsformer. Eksempler på dette er tarzanjungel ved Gimle skole, utvidelse av skateparken, pumtrack ved Elvepromenaden og skøytebane i Busterudparken.

- Uorganiserte aktivitetstilbud som lag og foreninger etablerer vil bli fulgt opp og støttet ved tildeling av treningstid i kommunale anlegg. Dette gjøres i samarbeid med Halden idrettsråd.

→ Halden kommune har igangsatt ettermiddagstilbud på noen av skolene i samarbeid med FAU på den enkelte skole. Det er for eksempel åpen gymsal på Prestebakke skole en gang i uka, Hjortsberg har åpen skole en gang i uka hvor aktiviteter foregår både inne og ute. Det samme på Låby skole, hvor det i samarbeid med idrettsrådet er aktivitet i gymsal en gang i uka.

- Kommunale tilskudd skal i hovedsak være rettet mot aktivitet for barn og unge under 18 år.
- Halden kommune har en ordning med gratis halleie til trening for barn og unge i kommunale haller.

→ Fra 01.01.2023 er det vedtatt at idrettslag med egne anlegg får kommunal støtte for de timene som benyttes av barn og unge under 18 år. Støtteordningen gjelder også idrettslag som betaler andel av driftskostnader i kommunale anlegg, for de timene som brukes til organisert aktivitet for barn og unge under 18 år. Støtten skal være avhengig av det årlige omfanget av organisert aktivitet som idrettslagene gjennomfører for barn og unge under 18 år

- Halden kommune prioriterer folkehelsearbeidet

→ Kommunen har i en toårs- periode vært pilotkommune for utprøving av ordning med «fritidskort» hvor alle barn i Halden kunne få kr. 1000,- pr halvår til å dekke deltakeravgifter i faste organiserte aktiviteter. Ordningen ble avsluttet sommeren 2022. Ved hjelp av tilskudd fra Buf.dir så ble det høsten 2022 innført en ny behovsprøvd ordning hvor de som trenger det kan søke kommunen om støtte til å dekke deltakeravgifter og utstyr slik at barna skal kunne delta på organiserte fritidsaktiviteter. Halden kommune jobber systematisk for å utjevne sosiale ulikheter i helse, og barn og unge er en prioritert gruppe. Møteplasser, sosialt nettverk og å hindre utenforskap er viktige satsingsområder. Arbeidet vil fortsatt være prioritert, og er med på å nå FN's bærekraftsmål nr. 10

- Halden kommune vil prioritere tiltak som tilrettelegger for økt bruk av naturen i og rundt Halden.
  - Det har i planperioden blitt satset på tiltak som fremmer bynært friluftsliv. Eksempler på dette er etablering av Elvepromenaden, tursti over Sauøya og tursti gjennom Schultzedalen.
- Tilrettelagte arealer for aktivitet i nærmiljøene er en av forutsetningene for uorganisert aktivitet. Halden kommune vil fortsatt prioritere dette og legge til rette for opprustning av eksisterende og nye nærmiljøanlegg.
  - Opprustning og etablering av nærmiljøanlegg har blitt gjennomført i planperioden som belyst tidligere.
- Halden kommune vil arbeide for at anlegg og friluftaktiviteter legges til rette for alle.
  - Halden kommune har i planperioden, og videre, hatt et sterkt satsingsområde på universell utforming. Det er en forutsetning at det ved etablering av nye anlegg eller rehabilitering av eksisterende at de skal være universelt utformet. Dette er også en forutsetning for å motta spillemidler til anleggene. Halden kommune har kartlagt og oppgradert flere friluftsområder og badeplasser i forhold til universell utforming.

Det er under utbygging to flerbrukshaller med til sammen fire hallflater og en basishall for turn. Det er også et nærmiljøanlegg under bygging på Stranda ved Halden videregående skole hvor det blant annet blir satt opp treningsapparater under tak.

De nye store anleggene på Os med arena og basishall, samt ishallen er tilrettelagt for utøvelse av toppidrett. Halden har et stort og godt orienteringsmiljø med utøvere på høyt nasjonalt nivå. Halden skiklubb har kart og kapasitet til å arrangere større mesterskap, og arrangerte Norgesmesterskap i orientering senest i 2017. Det er gode skyteanlegg i Halden kommune, hvor både Halden Skytterlag og Buer Kornsjø skytterlag har anlegg som er dimensjonert til å arrangere Norgescup. Det er politisk vedtatt prosjektering og bygging av ny svømmehall i Halden.

3. Visjon og satsingsområder

Visjon: Haldens befolkning skal kunne drive med idrett og være fysisk aktive på sitt nivå hele livet

Visjonen henger sammen med Halden kommunes hovedmål i samfunnsplanen, at Halden kommune skal være «en attraktiv kommune basert på bærekraftig utvikling». Halden skal også være en kommune «det er godt å bo i – gode levekår, en trygg oppvekst for barna med mangfold og høy livskvalitet». I denne planen er ambisjonen at det skal være tilrettelagt og mulig å være fysisk aktiv hele livet. Attraktive og enkle tilbud for å være fysisk aktiv og drive idrett skal forsterke at Halden oppfylder samfunnsplanens mål som er knyttet til FN's bærekraftsmål nr. 11. Gode og mangfoldige idrettsanlegg er en viktig del av denne ambisjonen. Anlegg som både tilrettelegges for topp og bredde, samtidig som det satses på anlegg som innbyr til egenorganisert fysisk aktivitet og friluftsliv.

Ambisjon:

- Gode muligheter til å være fysisk aktiv
- Gode muligheter for å trene og konkurrere
- Gode muligheter til å benytte natur og friluftsliv
- Gode muligheter til å være aktiv i skole og nærmiljø

Satsingsområdene i Halden kommunes kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er delt opp i to hovedpunkter. Det første fokusområdet handler om idrett, og det andre setter søkelys på fysisk aktivitet hvor friluftsliv også er en del av området.

Målet med planen er at hele Haldens befolkning skal ha gode muligheter til å drive idrett og være fysisk aktive ut fra egne ønsker, nivå, forutsetninger og ambisjoner

3.1 Idrett.

Mål: Haldens befolkning skal ha mulighet til å drive organisert idrett og egenorganisert aktivitet ut fra sine egne ønsker, nivå, forutsetninger og ambisjoner.

Satsingsområde idrettsanlegg:

Strategi	Tiltak
En behovsrettet anleggs – og arealpolitikk	<ul style="list-style-type: none"> • Bygge anlegg ut fra idrettens behov for anlegg gjennom tett samarbeid med Halden Idrettsråd og idrettslagene. • Sette av arealer og områder til idrettsanlegg. • Prioritere idrettsanlegg som bygges av idrettslag og foreninger over kommunale anlegg ved spillemiddelsøknader. • Prioritere bærekraftige løsninger og flerbruk ved etablering av nye anlegg.
Mangfold og variasjon av anlegg	<ul style="list-style-type: none"> • Bygge anlegg som gir mulighet til å utøve ulike typer idrett. • Prioritere idrettsanlegg som Halden mangler. • Bruke medvirkning aktivt ved etablering av nye typer anlegg, med spesielt fokus på barn og unge (6 – 19 år). • Varierte nærmiljøanlegg som er tilgjengelig og gratis for alle.
Utvikling av anlegg til elite/toppidrett	<ul style="list-style-type: none"> • Innlede samarbeid med klubber gjennom Halden idrettsråd som har toppidrett eller ambisjon om å tilrettelegge for toppidrett, for å kartlegge behov og forbedring av eksisterende anlegg.
Størst mulig grad tilgjengelige anlegg	<ul style="list-style-type: none"> • Åpne kommunale anlegg for egenorganisert aktivitet der det er mulig. • Oppfordre idrettslag til å holde anleggene sine åpne utenfor treningstider.

Satsingsområde aktivitet:

Strategi	Tiltak
Barn – og ungdomsidretten	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre Halden kommunes ordning med gratis halleie til trening for barn og unge i kommunale haller. • Samarbeide med Halden Idrettsråd og idrettslag rundt frafall, inkludering og økonomiske utfordringer ved å delta i organisert idrett. • Belyse muligheter for å drive egenorganisert aktivitet i Halden.
Rammevilkår for idrettslag og tilskuddsordning for idrettslag med egne anlegg	<ul style="list-style-type: none"> • Innføring av støtteordning til idrettslag med egne anlegg som organiserer trening for barn og unge. Innføres fra 01.01.2023. Støtteordningen gjelder også idrettslag som betaler andel av driftskostnader i kommunale anlegg, for de timene som brukes til organisert aktivitet for barn og unge under 18 år. Støtten skal være avhengig av det årlige omfanget av organisert aktivitet som idrettslagene gjennomfører for barn og unge under 18 år • Vurdere støtteordninger til idrettslag som har kostnadskrevende anlegg som er åpen for allmenheten.

3.2 Fysisk aktivitet og friluftsliv

Mål: Innbyggerne i Halden skal ha gode muligheter til å være fysisk aktive i sitt nærmiljø og i naturen.

Satsingsområde anlegg:

Strategi	Tiltak
Nærmiljøanlegg i skoleområder.	<ul style="list-style-type: none"> • Halden kommune fortsetter å utvikle nærmiljøanlegg i skoleområder. Disse skal være varierte og fungere som møteplasser for både barn og voksne • Prioriterer samarbeidspartnere som foreninger og idrettslag ved nyetableringer • Stranda nærmiljøpark videreutvikles • Rødsberg ungdomsskole etablerer flere nærmiljøanlegg • Medvirkning fra skolen gjennom elevundersøkelser vektlegges ved bygging av nærmiljøanlegg

	<ul style="list-style-type: none"> • Verne om naturområder og naturlige omgivelser i skoleområdene som kan benyttes til fysisk aktivitet.
Friluftsliv	<ul style="list-style-type: none"> • Merking av eksisterende turveier/stier og kyststi
Bynært friluftsliv.	<ul style="list-style-type: none"> • Halden kommune satser videre på bynært friluftsliv og etablerer turvei fra Fosseløkka til Tistedalen
Skape aktive møteplasser og grønne ferdselsårer i sentrum og bo- områder.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitetsmuligheter langs opparbeidede turstier som bidrar til aktive møteplasser
Tilgjengelige og varierte.	<ul style="list-style-type: none"> • Nærmiljøanlegg skal være tilgjengelige for alle gjennom universell utforming • Nye typer nærmiljøanlegg som gir en større variasjon i aktivitetsmuligheter skal prioriteres
Ivareta attraktive arealer for fysisk aktivitet og friluftsliv.	<ul style="list-style-type: none"> • Godt vedlikeholdte områder for fysisk aktivitet og friluftsliv i samarbeid med idrettslag og foreninger • Prosjekt om merking av bynære stier i samarbeid med Gimle If, Halden skiklubb og Tistedalen friluftslag. • Se på muligheter for økonomisk støtte til lysløypene som blir driftet og vedlikeholdt av idrettslag i Halden

Satsingsområde aktivitet:

Strategi	Tiltak
Skolen som senter for nærmiljøanlegg. Skoler bør utnyttes effektivt og bygningene bør rigges for aktivitetstilbud for alle.	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritere satsing på nærmiljøanlegg knyttet til skoleområder • Gjøre skoleområdene til attraktive møteplasser med muligheter til å være fysisk aktive • Se på muligheter til å skape aktivitet inne på skolene på ettermiddagstid gjennom prosjektet «nærmiljøskoler»
Synliggjøre tilbud og muligheter	<ul style="list-style-type: none"> • Halden kommune lager en oversikt over nærmiljøanlegg i Halden og hvilke aktivitetsmuligheter de har
Samarbeid med aktører innenfor friluftsliv og næring	<ul style="list-style-type: none"> • Halden kommune jobber for å fremme aktivitetstilbud innenfor friluftsliv i samarbeid med idrett- og friluftslag i Halden

3.3 Folkehelse

Det å ha arbeid, utdanning og en aktiv fritid gir muligheter for å skaffe seg venner og sosiale nettverk. Trygghet og tilhørighet er viktige momenter. For Halden kommune er det et mål å bidra til å styrke deltakelsen i organiserte aktiviteter for derved å styrke den sosiale bærekraften.

Folkehelseloven definerer folkehelse som «befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i befolkningen». Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv kan brukes som virkemiddel for å styrke folkehelsen, da folkehelse omhandler både psykisk og fysisk helse.

Folkehelselovens §4 sier: «Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting...» Plan for idrett og fysisk aktivitet er et av virkemidlene kommunen har til å fremme folkehelsen.

Etter åpningen av samfunnet etter pandemien, viser undersøkelser at det er et stort frafall i organisert fysisk aktivitet. Idrettsforbundet sier at ca. 10 prosent ikke har startet opp igjen etter at samfunnet ble gjenåpnet. Medlemstall fra Halden idrettsråd viser at det i 2019 var 10464 medlemmer i den organiserte idretten, mot 8512 medlemmer i 2021. Denne reduksjonen i antall

medlemmer kan få konsekvenser for folkehelsen. I tillegg til helseeffekten av selve aktiviteten, medfører organisert aktivitet møteplasser og et sted for fellesskap. Dette henger sammen med FN's bærekraftsmål nr. 3 som Halden kommune er opptatt av å nå.

Mangfold

Det er flere undersøkelser som sier at det er noen grupper som faller utenfor organisert aktivitet. Det er ulike grunner til det. Kultur, økonomi, alder, fysisk og psykisk funksjonsnivå, tilgjengelige muligheter i nærmiljøet med mer. Halden kommune er opptatt av mangfold, og at det skal være noe for alle.

Det jobbes aktivt med universell utforming av både egne anlegg, av kommunens formålsbygg, uterom, gater og torg. Det stilles også krav til universell utforming når andre enn kommunen vil etablere anlegg for fysisk aktivitet. Kommunen jobber med å utvide ordning med uorganisert aktivitet i form av åpne skoler. Dette er en arena for alle. Her nås de som ikke deltar i organisert aktivitet, og tanken bak er å styrke nærmiljøene til skolene, bruke bygningsmasse som står tom store deler av døgnet, og etablere gode relasjoner. Tilbudet er populært, og gjøres i samarbeid med Halden idrettsråd og Halden kulturråd. Erfaringen er at spesielt barn av innvandrere, som ofte ikke deltar i organisert aktivitet, får lov av foresatte til å komme til denne aktiviteten.

Kommunen bidrar med å søke midler til idrettslag som tilrettelegger for «stjernelag» som er et tilbud for de som faller utenfor. I dag finnes det ett lag hvor det er unge voksne personer med utviklingshemming som deltar. Det planlegges for et nytt lag i år for barn, både for fysisk funksjonshemmede og utviklingshemmede.

Halden kommune har i de siste årene jobbet med prosjekt «velferdspiloten» hvor målet er å fange opp de som trenger helhetlig hjelp, både til å komme ut i jobb, skaffe seg bolig og til å komme ut i fritidsaktiviteter. Av statistikken vet vi at innvandrere er blant de med dårligst økonomi i kommunen, og at barna som vokser opp i familier med lav inntekt lett kan oppleve utenforskap. Kommunen har derfor etablert en økonomisk støtteordning for de som trenger det til deltakeravgift og nødvendig utstyr for å kunne delta i en fritidsaktivitet. Det er også inngått samarbeid med «alle med» som skal ha en dugnad i Halden i mai 2023. Målet med dette er at lag og foreninger selv skal være med å identifisere 3 områder som vi sammen skal satse på for å få flere til å delta i organisert aktivitet.

Parallelt med utarbeidelsen av denne planen utarbeides det også en frivillighetsplan for Halden. Denne er planlagt til politisk behandling før sommeren 2023.

4.0 Idrett og fysisk aktivitet status og kartlegging

Fokusområdene idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv, henger ofte tett sammen og kan i så måte være krevende å dele opp hver for seg. Halden kommune har likevel valgt å sette søkelys på status og kartlegging innenfor hvert av disse områdene i denne planen. Dette er gjort for å konkretisere hvert felt i størst mulig grad, men det vil samtidig være flere forhold som tas opp som er felles for begge fokusområdene.

4.1 Idrett

Idrett og fysisk aktivitet for alle er det overordnede målet for den statlige idrettspolitikken, og barn og ungdom er de viktigste målgruppene. Statens viktigste virkemiddel for å oppnå målene i idrettspolitikken er fordeling av overskuddet til Norsk Tipping AS til idrettsformål, herunder idrettsanlegg. Idrettsanlegg for støtte gjennom spillemiddelordningen.

Den organiserte idretten blir tilbudt av frivillige lag og foreninger tilknyttet Norges Idrettsforbund (NIF). Idretten er også en tilrettelegger for egenorganisert idrett under visse betingelser. NIF består av 55 særforbund, 11 idrettskretser, 328 idrettsråd og 9454 idrettslag, har i underkant av to millioner medlemskap. NIF er Norges klart største folkebevegelse. Visjonen for norsk idrett er Idrettsglede for alle, og denne visjonen passer godt sammen med Halden kommune sine mål og fokusområder. Gjennom idrettslagene spiller idretten en viktig rolle i Halden, og utøver en viktig rolle i lokalsamfunnet. Idretten opererer i brytningen mellom bredde og topp, mosjon og konkurranse, folkehelse og underholdning.

Den organiserte idretten i Halden er stor med 52 idrettslag (registrerte i idrettsrådet), som har gode tilbud innenfor ulike idretter. Idrettslagene har en veldig viktig funksjon og har i dag 8518 registrerte medlemmer, hvor 3227 er barn og unge under 19 år.

Breddeidrett

Hoveddelen av organisert idrett i Halden befinner seg innenfor det man definerer som breddeidrett. Idretten har mange viktige og positive effekter. Den bidrar til inkludering, deltakelse og god folkehelse. Idretten lager møteplasser og tilhørighet uavhengig av sosial status og binder sammen generasjoner. Dette skapes i stor grad gjennom frivillig arbeid, dugnad og medlemskap. Idretten har dokumentert stor helsegevinst, også utover effekten av selve aktiviteten. Det engasjementet idrettslagene utøver for barn og unge har likevel størst betydning i et samfunnsperspektiv. Idretten engasjerer bredt, både de som driver med aktivitet, trenere, ledere og frivillige som bidrar med tilrettelegging. Gjennom dette arbeidet skapes og opprettholdes kompetanse og sosiale nettverk i kommunen. Halden kommunes målsetting er å tilrettelegge anlegg og tilskuddsordninger for breddeidretten.

Toppidrett

Det finnes mange ulike definisjoner på toppidrett. Olympiatoppen definerer toppidrett på følgende måte «trenings- og forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden, avhengig av den enkelte idretts egenart og utbredelse. Arbeidet fører til jevnlig prestasjoner på internasjonalt toppnivå. Idretten er for disse utøverne en hovedbeskjeftigelse». I planen er det et mål at alle som driver idrett skal ha mulighet til å drive idrett ut fra egne ønsker, nivå og forutsetninger. Halden kommune ønsker å være delaktig med å tilrettelegge for denne gruppen i Halden. Dette må gjøres i samarbeid med idrettslag, skoler og utdanningsinstitusjoner.

Elite/toppidrett har ulike krav innenfor de ulike idrettsgrenene. Plan for idrett og fysisk aktivitet er ikke egnet nivå for å få fram dette. Om det er ønske å satse på slik tilrettelegging bør det skje gjennom eget strategidokument som peker ut idrettsgrener det skal satses på og hvilken tilrettelegging som skal gjøres. Både for lag og individuelt nivå.

Det vil som oppfølging av planarbeidet lages et strategidokument for toppidrett. Dette vil være et tilleggskokument til plan for idrett og fysisk aktivitet. Arbeidet ledes av kommunen i samarbeid med Halden idrettsråd og aktuelle idrettslag som har, eller ønsker å tilrettelegge for toppidrett.

Rammevilkår

Idretten skaper store verdier i samfunnet, men står samtidig overfor flere utfordringer. Eksempler på dette er kostnadsbarrierer ved deltakelse, mangel på anlegg og frafall i ungdomsårene. Flere idretter har behov for idrettsanlegg. I Halden har kommunen en aktiv rolle rundt disse problemstillingene ved gratis trening i kommunale anlegg for barn og unge under 18 år, og støtteordning for idrettslag sin organiserte aktivitet for samme aldersgruppe gjeldende fra 2023. I tillegg til dette har kommunen via tilskuddsmidler innført støtte til deltakeravgift og utstyr for de som trenger hjelp til å betale dette. Tilskuddet varer i første omgang i tre år, ut 2024.

Selv om det bygges mange anlegg, er det fortsatt stor anleggsmangel på landsbasis. Mangelen på idrettsanlegg er den største begrensningen for deltakelse i fysisk aktivitet blant barn og ungdom. 25 prosent av idrettslagene nasjonalt melder at de har utfordringer knyttet til anlegg. I Halden kommune er dette også en aktuell problemstilling.

Anleggsdekningen for idretten jobbes med kontinuerlig i Halden, og det er hallprosjekt under bygging som vil gi et stort anleggsløft for idretten i Halden. Os arena med basishall for turn og utvidelse av Tistedalshallen vil sørge for en sterkt forbedret anleggsdekning i kommunen.

Stort sett alle idrettsanlegg bygges av kommunen eller av idrettslagene selv. Kommunen bygger de store anleggene og står samlet sett for de største investeringene. Store anleggsutbygginger kan også gjøres i samarbeid med idrettslag, noe utvidelsen av Tistedalshallen er et godt eksempel på. Halden kommune tilrettelegger for organisert idrett gjennom vedlikehold av eksisterende og bygging av nye idrettsanlegg. Dette med mål om å øke dagens kapasitet, og ivareta idrettens behov. Kommunen satser også på gode, aktivitetsskapende arealer og anlegg for egenorganisert idrett, fortrinnsvis utendørs. Prioritering av idrettsanlegg skjer gjennom et godt samarbeid med idrettsrådet, kommunale vedtak og planer i tråd med FN's bærekraftsmål nr. 17 om samarbeid for å nå målene.

Halden Idrettsråd

Halden Idrettsråd har som formål å arbeide for at idretten i Halden skal få best mulige forhold. I dette ligger også samarbeid mellom lagene, mellom lagene og de kommunale myndigheter samt mellom lagene og idrettskretsen. Idrettsrådet har et tett samarbeid med Halden kommune. De har også ansvaret for fordeling av statlige og kommunale midler til lagene, samt treningstider i de forskjellige hallene.

Halden idrettsråd er en viktig samarbeidspartner for kommunen i arbeidet med idrett og fysisk aktivitet i Halden. Det ble i januar 2018 undertegnet en skriftlig avtale mellom Halden idrettsråd og Halden kommune som formaliserer samarbeidet.

Idrettsrådet har vært del av en arbeidsgruppe i utarbeidelsen av kommunedelplanen. Idrettsrådets rolle var blant annet å innhente synspunkter og innspill fra medlemsklubbene og bringe disse inn i arbeidet med planen.

Hovedpunkter hvor Kommunen rådfører seg og samarbeider med idrettsrådet:

- Idrettsrådet fordeler kommunalt driftstilskudd til lag og foreninger
- Idrettsrådet uttaler seg om årlig prioritering av spillemiddelsøknader
- Idrettsrådet har ansvar for tildeling av treningstider i kommunale haller
- Idrettsrådet er høringsinstans ved rullering av planens handlingsdel

- Henvendelser fra idrettslag ønskes fremmes gjennom idrettsrådet
- Halden idrettsråd uttaler seg på vegne av den samlede idretten i Halden

4.2 Fysisk aktivitet og friluftsliv

Det å være fysisk aktiv gir økt livskvalitet og bedre folkehelse. Stillesitting er kilde til økte helseproblemer i befolkningen. Anbefalinger fra helsemyndighetene sier at voksne bør være fysisk aktive minst 150 minutter ukentlig, men kun tre av ti voksne er så aktive. Barn og unge bør være fysisk aktive minst 60 minutter daglig. Bare halvparten av 15-åringene er det. Aktivitetsnivået synker jo eldre barn blir. Nedgangen starter allerede i niårsalderen og det er tidligere enn før. Gutter er mer aktive enn jenter i alle aldersgrupper. Personer med høy utdanning er mest fysisk aktive. Ny forskning på fysisk aktivitet og helse gjennom livet antyder at fysisk aktive vil ha langt bedre fysisk og psykisk helse enn fysisk inaktive. Bare noen få minutters daglig fysisk aktivitet, tilsvarende rask gange, har stor helsegevinst. Overdreven fysisk aktivitet gir ikke nødvendigvis økt helsegevinst.

4.2.1 Arenaer for fysisk aktivitet og friluftsliv

Det er mange forskjellige muligheter til å være fysisk aktiv og utøve friluftsliv i Halden. Befolkningen har ulike behov ut fra alder og interesser når det gjelder det å være fysisk aktiv. Det kan være alt fra korte spaserturer, til for eksempel styrketrening på treningssenter. Halden kommune ønsker å tilrettelegge for at flest mulig skal ha et tilbud ut fra alder, interesser og funksjonsnivå.

Bynært friluftsliv

Turer i nærområdet er den vanligste formen for fysisk aktivitet og friluftsliv i befolkningen. Undersøkelser viser at dette er en form for fysisk aktivitet flere ønsker å benytte seg mer av. Turmuligheter i nærmiljøet er derfor viktig å tilrettelegge for. Halden kommune satser på bynært friluftsliv som en konsekvens av dette, og tellere som kommunen har benyttet viser at slike turveier blir svært mye brukt. Halden kommune tilrettelegger bynære turmuligheter gjennom etablering av nye turveier, universell utforming av turveier, lyssetting og skilting/merking i samarbeid med idrettslag og turlag.

Nærmiljøanlegg

Utendørs anlegg for fysisk aktivitet som er åpen for alle er et viktig bidrag for å stimulere til økt fysisk aktivitet. Skolen er en naturlig arena i nærmiljøet når det kommer til både egenorganisert aktivitet og organisert idrett. Det å etablere idrettsanlegg og nærmiljøanlegg i tilknytning til skoleområder gir gevinster både ved økt kvalitet på den fysiske aktiviteten i skoletiden og fritiden. Disse arenaene har også en funksjon som positive møteplasser for barn og unge utenfor skoletiden. Halden kommune har gjort mange løft på utvikling av nærmiljøanlegg de siste årene, også i samarbeid med FAU gjennom skoler og velforeninger. Dette gir flere tilbud til Haldens befolkning til å være fysisk aktive i nærmiljøet sitt, og vil prioriteres videre fremover. Mange barn og unge faller fra den organiserte idretten i overgangen mellom barne- og ungdomsidretten, og et mangfold av nærmiljøanlegg kan bidra til at de opprettholder et fysisk aktivt liv.

Anlegg som kan passe for flere generasjoner er også noe kommunen ønsker å satse på fremover. Generasjonsanlegg hvor barn og unge, voksne og eldre kan dele gleden av fysisk aktivitet er et mål i videreutviklingen av nærmiljøanlegg. Det at anleggene er åpne for alle, og gratis å bruke for befolkningen, er et element som gjør at satsingen på slike tilbud er viktig for Halden. Det er ikke alle som har råd til å drive organisert idrett gjennom et idrettslag eller trene på et treningssenter. Nærmiljøanlegg gir et godt tilbud og en lav terskel for å være aktiv i hverdagen. Satsingen samsvarer godt med alle av FNs bærekraftsmål som er mest relevante for planen.

Friluftsliv

Halden har store natur- og utmarksområder for friluftsliv med mange opparbeidede turløyper, stier og lysløyper i naturen. Det er i stor grad idrettslag og friluftslag som bygger, drifter og vedlikeholder disse løypene i Halden kommune. Det utføres en stor jobb på frivillig basis av disse aktørene og Halden kommune ønsker å være en god samarbeidspartner på dette området. I planperioden ønsker Halden kommune å inngå et samarbeidsprosjekt med idrettslagene om merking av stier og løyper for å synliggjøre mange av Haldens gode friluftslivsmuligheter på en bedre måte. Idretts- og turlagene er i denne sammenhengen en stor ressurs med kompetanse og lokalkunnskap, og viktig for at friluftslivet i Halden kan by på så mange tilbud.

Friluftslivet innebærer et mangfold av aktiviteter, med ulike behov for tilrettelegging og naturområder. Det kan for eksempel være bynære korte og belyste turveier med god universell utforming, til lengre gjennomgående stier eller tilrettelagte badeplasser. Ulike aldersgrupper, interesser og ferdighetsnivåer krever forskjellige tilpasninger når det gjelder områder og friluftsanlegg. Det er viktig at alle grupper finner områder eller anlegg tilpasset sitt behov for at interessen for friluftsliv øker eller opprettholdes. Fysisk aktivitet gjennom friluftsliv er en lavterskel

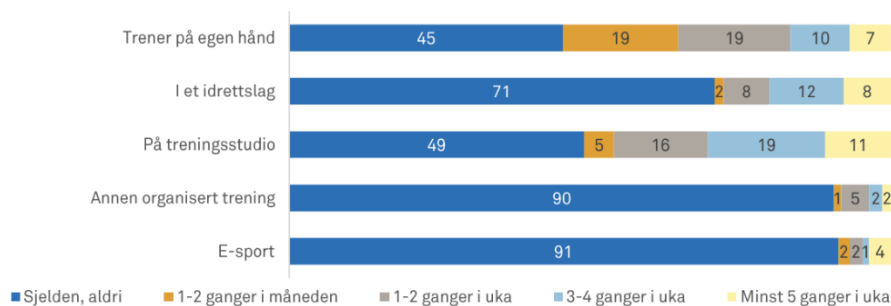
aktivitet for alle aldersgrupper og et viktig bidrag i et folkehelseperspektiv. Vedlikehold av løypenett og stier er krevende og en stor jobb. Halden kommune samarbeider i dag med ulike lag og foreninger rundt vedlikehold av løyper og stier, og ønsker å styrke slike samarbeidsformer fremover.

Treningssenter

Private treningscenter har blitt en stor arena for fysisk aktivitet for ungdom, voksne og eldre. Treningscenter tilbyr varierte treningsmuligheter for enkeltpersoner og i grupper. Det finnes ulike treningsopplegg ut fra nivå, og man har mulighet til å få treningsveiledning av ansatte med god faglig kompetanse om fysisk aktivitet. Det er en økende gruppe i befolkningen som ønsker å betale for å drive trening og fysisk aktivitet.

Ungdata undersøkelsen for 2022 peker på at de aller fleste ungdom trener, men det er stor variasjon i treningsaktivitet. Mange driver med trening gjennom et idrettslag i idretter som basketball, fotball og håndball. Samtidig er det stadig flere unge nå enn tidligere som trener fast på treningsstudio, og det er en trend at treningscenter erstatter den organiserte idretten for mange ungdommer.

Hvor ofte ungdom trener på ulike måter

Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett? Prosent i Halden kommune og nasjonalt

Tenk på de siste sju dagene. Hvor mange dager var du så fysisk aktiv at du ble andpusten eller svett i minst 60 minutter til sammen i løpet av en dag?

4.3 Aktivitetskartlegging:

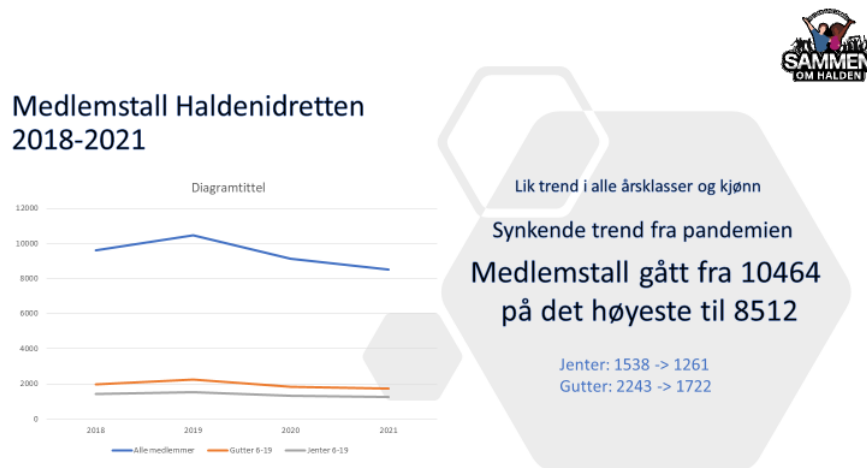
Den organiserte idretten står sterkt i Halden. Halden idrettsråd har 52 klubber og foreninger som medlemmer og 8518 personer registrert som medlemmer ved siste idrettsregistrering.

Halden Idrettsråd har i sin idrettsregistrering følgende tall pr. 31.12.2021:

Aldersgrupper	Kvinner	Menn	Sum
0 – 5 år	138	108	246
6 – 12 år	762	1008	1770
13 – 19 år	497	714	1211
20 – 25 år	146	377	523
26 år -	1253	3515	4768
Totalt alle aldre	2796	5722	8518

Medlemstallene utvikling og aktivitetsnivået i den enkelte idrett er viktige faktorer ved behovsvurderinger for aktivitet og anlegg. Medlemstallet forteller omfanget og aktivitetstallene gir indikasjoner på hvor behovet av anleggstilrettelegginger er størst. Utover disse tallene finner vi den egenorganiserte fysiske aktiviteten ved idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og ikke minst ved områder for friluftsliv.

Post pandemi viser tall fra Halden idrettsråd et frafall fra den organiserte idretten. Det er et hovedfokus for Halden kommune i samarbeid med idrettsrådet å endre dette bildet.

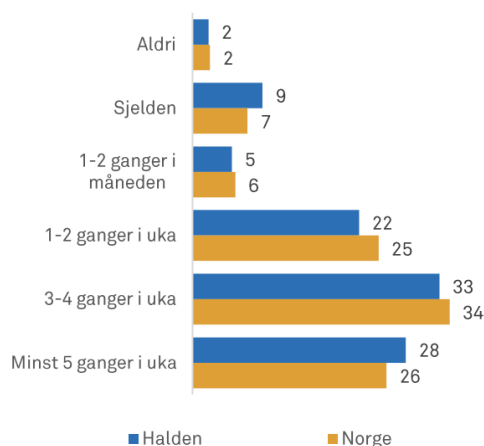

4.3.1 Ungdata 2022 Halden kommune

Ungdata rapporten for ungdomsskole og videregående skole i Halden kommune viser følgende:

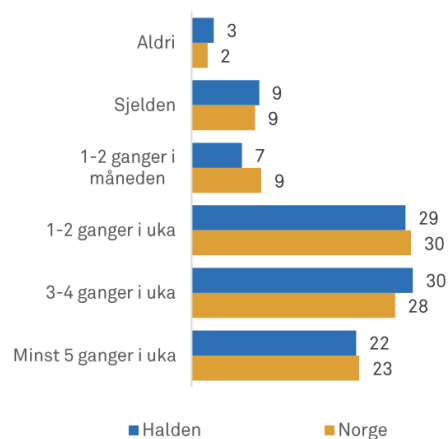
Ungdomsskole

Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett? Prosent i Halden kommune og nasjonalt

Videregående skole

Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett? Prosent i Halden kommune og nasjonalt

Hvor ofte ungdom i Halden trener på ulike måter:

Trener på egen hånd:

Ungdomsskolen:

- 41 % sjelden eller aldri
- 15 % 1 – 2 ganger i måneden
- 23 % 1 – 2 ganger i uka
- 13 % 3 – 4 ganger i uka
- 8 % minst 5 ganger i uka
-

Videregående skole:

- 45 % sjelden eller aldri
- 19 % 1 – 2 ganger i måneden
- 19 % 1 – 2 ganger i uka
- 10 % 3 – 4 ganger i uka
- 7 % minst 5 ganger i uka

I et idrettslag:

Ungdomsskolen:

- 54 % sjelden eller aldri
- 3 % 1 – 2 ganger i måneden
- 7 % 1 – 2 ganger i uka
- 19 % 3 – 4 ganger i uka
- 17 % minst 5 ganger i uka

Videregående skole:

- 71 % sjelden eller aldri
- 2 % 1 – 2 ganger i måneden
- 8 % 1 – 2 ganger i uka
- 12 % 3 – 4 ganger i uka
- 8 % minst 5 ganger i uka

På treningsstudio:

Ungdomsskolen:

- 60 % sjelden eller aldri
- 6 % 1 – 2 ganger i måneden
- 12 % 1 – 2 ganger i uka
- 14 % 3 – 4 ganger i uka
- 7 % minst 5 ganger i uka

Videregående skole:

- 49 % sjelden eller aldri
- 5 % 1 – 2 ganger i måneden
- 16 % 1 – 2 ganger i uka
- 19 % 3 – 4 ganger i uka
- 11 % minst 5 ganger i uka

Annen organisert trening:

Ungdomsskolen:

- 81 % sjelden eller aldri
- 2 % 1 – 2 ganger i måneden
- 8 % 1 – 2 ganger i uka
- 6 % 3 – 4 ganger i uka
- 3 % minst 5 ganger i uka

Videregående skole:

- 90 % sjelden eller aldri
- 1 % 1 – 2 ganger i måneden
- 5 % 1 – 2 ganger i uka
- 2 % 3 – 4 ganger i uka
- 2 % minst 5 ganger i uka

E – sport

Ungdomsskolen:

- 86 % sjelden eller aldri
- 3 % 1 – 2 ganger i måneden
- 4 % 1 – 2 ganger i uka
- 3 % 3 – 4 ganger i uka
- 5 % minst 5 ganger i uka

Videregående skole:

- 91 % sjelden eller aldri
- 2 % 1 – 2 ganger i måneden
- 2 % 1 – 2 ganger i uka
- 1 % 3 – 4 ganger i uka
- 4 % minst 5 ganger i uka

4.3.2 Oppsummering av tall i rapporten

Tallene i ungdataundersøkelsen viser at unge i ungdomsskoler og videregående skoler i Halden stort sett er på landsgjennomsnittet når det kommer til å være fysisk aktiv. Videre ser man av tallene at det er mange som slutter i idrettslagene i ungdomstiden. Det er en større andel som oppgir at de trener i idrettslag når de er i ungdomsskolen enn videregående skole. Flere av de som slutter i idrettslagene starter med trening på treningsstudio eller trener på egen hånd. Samlet sett er det derfor ikke så stor forskjell mellom ungdomsskole og videregående skole når det kommer til hvor mange som er fysisk aktive. Undersøkelsen viser at aktiviteten flytter seg i stor grad fra idrettslagene til treningssenter fra ungdomsskole til videregående skole.

4.4 Anleggskartlegging:

Det har som en del av planarbeidet blitt utarbeidet en anleggsoversikt for Halden kommune, denne ligger vedlagt til planen. Tallene i oversikten er hentet fra Anleggsregisteret og viser at Halden kommune har 136 ordinære anlegg og 78 nærmiljøanlegg. Anleggsoversikten er delt inn i følgende kategorier:

Fotballanlegg

18 ordinære anlegg.

4 kunstgressbaner av 11er størrelse i Halden med helårsdrift. Vedlikehold av disse banene må prioriteres gjennom planperioden. Banene må også rehabiliteres i løpet av planperioden. Alle 11er kunstgressbanene i Halden har i dag gummigranulat som innfyll. Plastholdig løst fyllmateriale fra kunstgressbaner kan spre seg i naturen og miljødepartementet har kommet med tiltak som må innføres på baner med plastholdig innfyll for å hindre spredning ut av banen. Videre er det vedtatt i

fylkesråd at Viken fylkeskommune ikke ønsker å prioritere kunstgressbaner med plastholdig løst fyllmateriale i fordelingen av spillemidler fra 2023. Det kommer stadig nye løsninger for innfyllsmateriale i kunstgressbaner på markedet, og Halden kommune følger utviklingen nøye. Det er spesielt ved vinterbruk at det er vanskelig å finne innfyll med samme spillegenskaper som plastholdig innfyll. Halden kommune har hatt tilsyn på kommunale kunstgressbaner hvor SBR-innfyll/gummigranulat brukes. I forbindelse med tilsynet er det utarbeidet en miljørisikovurdering på kunstgressbanene for Halden kommune. Det er meldt inn en handlingsplan til statsforvalteren over tiltak som er utført, og som skal utføres, på kommunens kunstgressbaner med SBR-innfyll. Disse tiltakene følger forskriften i Forurensingsloven.

- Halden kommune vil i samarbeid med idrettsrådet og idrettslagene jobbe for at kunstgressbaner ved rehabilitering skal ivareta spillkvaliteten på underlaget i et forsvarlig miljø- og bærekraftperspektiv.

Halden stadion brukes i dag av Kvik Halden som fotballanlegg til kamper og trening. Gressmatta er slitt og har behov for rehabilitering. Rehabilitering av gresset i tillegg til flomlys og nye garderober på Halden stadion står i prioritert handlingsplan for ordinære idrettsanlegg. Dette har enda ikke blitt utført grunnet økonomi.

- Halden kommune samarbeider med Halden idrettsråd, Kvik Halden og Halden idrettslag rundt de nødvendige utbedringene av Halden stadion. Halden kommune vil prioritere behov fra friidrett og fotball i tillegg til krav fra respektive særforbund i denne prosessen.

Friidrettsanlegg

Tre ordinære anlegg og ett nærmiljøanlegg.

Halden stadion er hovedanlegget for friidrett i Halden og friidrettsdelen fikk et løft gjennom rehabilitering sommeren 2019. Halden stadion er også åpnet for egenorganisert aktivitet, noe som Halden kommune ønsker å videreføre.

- Flomlysanlegg på Halden stadion vil kunne gi økt bruk av Halden stadion som friidrettsanlegg. Videre utvikling av Halden stadion som friidrettsanlegg gjøres i samarbeid med Halden idrettsråd og Halden idrettslag.

Friluftslivsanlegg

16 ordinære anlegg og tre nærmiljøanlegg.

Halden har mange tur- og skiløyper, og størstedelen av disse blir driftet og vedlikeholdt av idrettslag. Idrettslagene sørger for at innbyggerne i Halden har gode muligheter til å utøve friluftsliv i naturen, og drifter lysløypene i Halden. Halden kommune har, og vil også i denne planperioden, fortsette med tilrettelegging for bynært friluftsliv.

- Med dagens og fremtidige strømpriser må Halden kommune vurdere mulig driftsstøtte til idrettslagene når det gjelder drift av lysløypene.
- Halden kommune vil samarbeide med idrettslag og foreninger om merking av bynære stier.

Golfanlegg

Tre ordinære anlegg og ett nærmiljøanlegg.

Halden har et golfanlegg som driftes av Halden golfklubb. Det består av en 9 hulls bane i tillegg til driving range. Halden golfklubb har nylig rehabilitert klubbhuset sitt.

Idrettshaller og aktivitetssaler

26 ordinære anlegg.

Halden har lenge hatt kapasitetsproblemer for idretten når det gjelder hallflater til trening og konkurranse. Turn, som har mange barn og unge på venteliste, har ikke tilgang på egen hall. Ved bygging av Os arena, med flerbrukshall og basishall, og utvidelse av Tistedalshallen vil Halden få en betydelig bedre anleggsdekning for hallidretter. Anleggene vil gi turnsporten en etterlengtet hall, breddeidretten og skoler større kapasitet, samtidig som det kan spilles topphåndball i Halden uten dispensasjon fra Norges håndballforbund.

- Os arena med basishall og utvidelse av Tistedalshallen blir gjennomført i 2022/2023.

Is – og skøyteanlegg

2 ordinære anlegg.

Halden ishall ivaretar ishockeyens behov i Halden for både Comet bredde og Comet elite. Halden ishall har også en curlingbane.

- Halden kommune drifter og vedlikeholder Halden ishall og samarbeider med Halden idrettsråd, Comet og Halden Curling club rundt behov knyttet til ishallen.

Kart

43 ordinære anlegg og ett nærmiljøanlegg.

Halden har et stort orienteringsmiljø med idrettslag som gjør en god jobb med orienteringskart i kommunen.

Mindre utendørsanlegg

55 nærmiljøanlegg og to ordinære anlegg.

Disse anleggene har hovedvekt på nærmiljøanlegg som er gratis å bruke og åpne for alle. Anleggene er ofte tilknyttet skoleområder og er i stor grad for barn og unge. Halden kommune har satset på å gi økt tilbud til fysisk aktivitet gjennom etablering av ulike nærmiljøanlegg de siste årene, også for alle generasjoner. Det finnes flere typer dekker/fallunderlag til bruk på slike anlegg. Halden kommune vil tilstrebe å velge de mest miljøvennlige produktene ved etablering av nye anlegg. Mange av disse anleggene blir svært mye brukt, og er et viktig bidrag til fysisk aktivitet og egenorganisert trening. Ett eksempel er skøytebanen i Busterudparken som er i flittig bruk vinterstid.

- Halden kommune satser videre på nærmiljøanlegg i planperioden. Samarbeid med skoler, idrettslag og velforeninger prioriteres i dette arbeidet.

Racketsportanlegg

Fire ordinære anlegg og to nærmiljøanlegg.

Halden har god anleggsdekning innenfor racketsport og Halden tennisklubb rehabiliterte klubbhuset sitt i 2021.

- Halden tennisklubb jobber med rehabilitering av dekke på sine utendørs tennisbaner.

Anleggskategori skateanlegg

To nærmiljøanlegg.

Halden kommune har skateanlegg på skolestadion. Dette er et populært nærmiljøanlegg for barn og unge og ble utvidet med ny skatedel og lysanlegg i 2020.

- Anlegget ble utvidet gjennom godt samarbeid med Halden rullebrettklubb og Halden kommune, og partene jobber for en rehabilitering av den gamle delen i løpet av planperioden.

Anleggskategori ski- og alpinanlegg

Tre ordinære anlegg og tre nærmiljøanlegg.

Ertemoen kunstsnoanlegg er en asfaltert skiløype som fungerer som rulleskianlegg på sommeren og langrennsanlegg med muligheter for kunstsno på vinteren. Tistedalen friluftslag eier, og står for drift og vedlikehold av anlegget.

- Tistedalen friluftslag har utfordringer med både mannskap, maskiner og utgifter til å drifte anlegget med kunstsno om vinteren. De ønsker et formalisert samarbeid med kommunen rundt disse utfordringene. Halden kommune vil se på dette.

Anleggskategori skyteanlegg

14 ordinære anlegg.

Halden har flere skyteanlegg både innendørs og utendørs. Disse er spredt geografisk over hele kommunen og eies og driftes i vesentlig grad av skytterlag.

Anleggskategori svømme- og stupeanlegg

To ordinære anlegg.

Halden kommune disponerer i dag 25- meters svømmebasseng på Remmen. Svømmehallen på Remmen er utslitt og bygging av nytt svømmeanlegg er vedtatt og ligger i handlingsplanen.

- Halden kommune jobber med lokalisering og dimensjonering av ny svømmehall.

Anleggskategori sykkelanlegg
Ett ordinært anlegg.

Utendørs velodrom på Ystehede eies, driftes og brukes av Halden Cykleklub.

Anleggskategori vannsportanlegg
Ett ordinært anlegg.

Haldens roklub eier, drifter og bruker vannsportanlegget sitt i Eskeviken. Anlegget er oppdatert og ivaretar Halden sitt romiljø.

4.4.1 Oppsummering

Halden kommune og idretten gjør store investeringer i idrettsanlegg nå og i kommende år. Det gjør at Halden får et stort løft når det gjelder anleggsdekningen for den organiserte idretten i kommunen. Det blir også utviklet nye anlegg for egenorganisert trening og friluftsliv. Anlegg skaper aktivitet så dette er viktige investeringer for Halden både i et idretts- og folkehelseperspektiv. Fremtidsutsiktene tilsier at det for den kommende planperioden blir viktig å fokusere på vedlikehold og drift av eksisterende anlegg. Det blir avgjørende at det gjennomføres gode behovsvurderinger ved investeringer i nye anlegg. Halden kommune og idretten må være nøye med prioriteringer av hvilke anlegg det investeres i ut fra idrettens behov. Dette gjøres gjennom et godt samarbeid med idrettsråd og oppfølging av kommunale vedtak/planer.

5. Vedlegg

Anleggsoversikt Halden kommune 2022

Handlingsplan for ordinære anlegg 2023 - 2026

